

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2613

Vragen van de leden **Jasper van Dijk** (SP) en **Sjoerdsma** (D66) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *sanctie-ontwijking door Iran* (ingezonden 23 maart 2023).

Antwoord van Minister **Schreinemacher** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) en van de Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 16 mei 2023).

Vraag 1

Wat is uw oordeel over de uitzending van Zembla «Sluiproute Iran» van 16 maart jl.?¹

Antwoord 1

Alhoewel het kabinet zich niet in het geschetste beeld herkent, wil het zich onthouden van een inhoudelijk oordeel over televisie-uitzendingen.

Vraag 2

Zijn de activiteiten van dit Iraanse handelskantoor bij u bekend c.q. worden deze activiteiten in de gaten gehouden in het kader van sanctiehandhaving?

Antwoord 2

Over individuele gevallen kan het kabinet geen uitspraken doen. In zijn algemeenheid geldt dat het primair aan marktpartijen zelf is om naleving van sancties te waarborgen. Daarop wordt door de overheid toezicht gehouden en vindt handhaving plaats. Bedrijven moeten zelf onderzoek doen om te voorkomen dat zij meewerken aan sanctieomzeiling en mogelijk in overtreding kunnen zijn van de Wet op economische delicten (Wed). De verantwoordelijkheid van de overheid voor sanctietoezicht en -handhaving is belegd bij verschillende instanties.

Vraag 3

Waarom heeft u deze misstand niet onderzocht en aan de Kamer gemeld?

¹ BNN VARA: Uitzending gemist | ZEMBLA, Sluiproute Iran op Nederland 3, 16 maart 2023, Uitzending gemist | ZEMBLA, Sluiproute Iran op Nederland 3.

Antwoord 3

Over individuele gevallen kan het kabinet geen uitspraken doen, noch aan de Kamer rapporteren. In de uitzending van Zembla wordt het beeld geschetst dat het Iraanse Revolutionaire Garde Korps (IRGC) geld zou verdienen met oliehandel via Nederland. In algemene zin geldt dat de IRGC sinds 26 juli 2010 door de EU gesanctioneerd is vanwege betrokkenheid bij het Iraanse nucleaire programma en het programma voor ballistische raketten. Het is daarmee in beginsel niet toegestaan om direct of indirect tegoeden of economische middelen ter beschikking te stellen aan de IRGC. Het zou uitermate onwenselijk zijn als via Nederland dergelijke sancties worden ontweken. Als er aanwijzingen zijn dat sancties niet worden nageleefd, wordt er onderzoek gedaan, en waar nodig wordt er handhavend opgetreden. Indien sprake is van een overtreding van de Wet op economische delicten, kunnen individuen ook strafrechtelijk worden vervolgd.

Vraag 4

Klopt de bewering in deze uitzending dat vermoedelijke sanctie-ontwijking door een bedrijf in olie- en gasapparatuur in Zierikzee is gemeld aan het ministerie? Klopt de bewering dat met die melding niets is gedaan? Zo ja, waarom niet?

Antwoord 4

Over individuele gevallen kan het kabinet geen uitspraken doen. In algemene zin geldt dat er onderzoek wordt gedaan bij eventuele aanwijzingen dat sancties niet worden nageleefd. Waar nodig en voor zover mogelijk wordt er handhavend opgetreden. Indien sprake is van een overtreding van de Wet op economische delicten, kunnen en worden individuen ook strafrechtelijk vervolgd.

Vraag 5

Klopt de bewering van de documentaire, dat Nederlandse sancties tegen Iran vaker niet worden gehandhaafd en dat handel met Iraanse bedrijven op de sanctielijst niet altijd bestraft wordt?

Antwoord 5

Het kabinet deelt de constatering niet dat sancties in Nederland niet goed zouden worden gehandhaafd. Zie ook het antwoord op vragen 2 en 3. Als er aanwijzingen zijn dat sancties niet worden nageleefd, wordt er onderzoek gedaan, en waar nodig en voor zover mogelijk wordt er handhavend opgetreden. Indien sprake is van een overtreding van de Wet op economische delicten, kunnen en worden individuen ook strafrechtelijk vervolgd. Daarnaast kan het OM besluiten om lichtere overtredingen buitengerechtelijk af te doen, door middel van een transactie. Dergelijke transacties worden echter niet openbaar gemaakt.

Vraag 6

Zijn er meer gevallen bekend van bedrijven in Nederland die meewerken aan het omzeilen van sancties tegen Iran?

Antwoord 6

Over individuele gevallen kan het kabinet geen uitspraken doen. In algemene zin geldt dat overtredingen van sanctiemaatregelen helaas voorkomen. Zoals ook uit het antwoord op vraag 5 blijkt, wordt daar op gehandhaafd en in sommige gevallen kan dit ook aanleiding zijn voor strafrechtelijke vervolging. De afgelopen jaren zijn er diverse strafrechtelijke onderzoeken ingesteld naar overtredingen van de sanctiemaatregelen.

Vraag 7

Deelt u de mening dat er bij de harde woorden van Nederland over de wandaden van de Revolutionaire Garde ook daden gevoegd moeten worden? En dat we de Revolutionaire Garde dus moeten raken waar het pijn doet: door de olie-industrie waar zij financieel op leunen met sancties af te knippen?

Antwoord 7

Ja. Dat is waarom Nederland een van de initiatiefnemers is geweest voor het grote aantal sancties ten aanzien van kopstukken van de IRGC die onder het EU-mensenrechtensanctieregime zijn aangenomen sinds het begin van de protesten in Iran. Daarnaast geldt dat de IRGC al sinds 26 juli 2010 door de EU is gesanctioneerd vanwege haar verantwoordelijkheid voor het Iraanse nucleaire programma en het programma voor ballistische raketten. Specifieke onderdelen van de IRGC zijn bovendien eigenstandig onder verschillende EU-sanctieregimes gesanctioneerd. De IRGC Qods Force, de buitenlandtak van de IRGC, is bijvoorbeeld op basis van het EU Syrië-sanctieregime gesanctioneerd en de IRGC luchtmacht is onder de Ruslandsancties gesanctioneerd in relatie tot de militaire steun aan Rusland ten behoeve van de oorlog in Oekraïne. In navolging van deze sancties is het in beginsel niet toegestaan om direct of indirect tegoeden of economische middelen ter beschikking te stellen aan de IRGC.

Vraag 8

Bent u bereid om een serieus onderzoek in te stellen naar omzeilingsroutes van sancties in Nederland en de handhaving van het verbod op omzeiling? Bent u tevens bereid om over de voortgang van dit onderzoek te rapporteren aan de Kamer?

Antwoord 8

Het tegengaan van sanctie-omzeiling is volledig ingebed in de Nederlandse handhavingsaanpak. Verschillende uitvoeringsinstanties houden zich bezig met toezicht en handhaving op omzeiling van sanctiemaatregelen. Zo is de Douane extra alert op specifieke wijzigingen in de handelsstromen, en controleert zij op het risico van het gebruik van uitwijklanden. Recent heeft Nederland in de EU voorstellen gedaan om sanctie-ontwijking op verschillende niveaus nog actiever tegen te gaan. Deze voorstellen zijn met Uw Kamer gedeeld (bijlage bij Kamerstuk 36 045, nr. 151). Indien er informatie beschikbaar is dat er toch sancties worden overtreden, dan kan deze informatie worden gemeld en zal hier voor zover mogelijk altijd onderzoek naar worden gedaan. Over de uitkomsten van individuele zaken kunnen in het openbaar geen mededelingen worden gedaan.

Vraag 9

Kunt u deze vragen afzonderlijk beantwoorden?

Antwoord 9

De vragen zijn afzonderlijk beantwoord.